

**ДОСВІД РОБОТИ ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ»
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ ТА ПЛАНИ
НА ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ**

Чумак Сергій Павлович,

*генеральний директор ДУ «Київський міський центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»,
e-mail: chumakshevses@ukr.net*

Гунченко Наталія Володимирівна,

*заступник генерального директора ДУ «Київський міський центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»,
e-mail: nataly_gunchenko@ukr.net*

Хархун Тетяна Олексіївна,

*завідувач паразитологічної лабораторії відділу дослідження біологічних факторів
ДУ «Київський міський центр контролю та профілактики хвороб
Міністерства охорони здоров'я України»,
e-mail: parazitology@ukr.net*

Вступ. Проведено підведення підсумків діяльності ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» (далі - ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ», Центр) за період з лютого 2022 р., з початку військової агресії росії проти України, та станом на кінець серпня 2023 р.

Мета роботи. Систематизація заходів, що проведені ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» з лютого 2022 р. та станом на кінець серпня 2023 р., за напрямками діяльності, формування рекомендацій щодо ефективного функціонування Центру у системі громадського здоров'я в післявоєнний період.

Матеріали та методи. Використано дані інформаційних листів, аналітичних довідок, повідомлень про результати епідеміологічних розслідувань випадків інфекційних захворювання та розслідувань випадків неінфекційної етіології, результати лабораторних досліджень, що проведені фахівцями ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» за період лютий 2022 р. - серпень 2023 р., в умовах військового стану в Україні.

Результати та обговорення. 24 лютого 2022 р. стало найстрашнішим днем в історії сучасної України. Росія розпочала військову агресію проти України, проти українського народу. В складних та непередбачуваних умовах ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» продовжив свою діяльність відповідно до наданих повноважень.

Укріплення матеріально - технічної бази. За підтримки Міністерства охорони здоров'я України ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» у 2022-2023 рр. укріплено матеріально-технічну базу, забезпечено автотранспортом, закінчено капітальні ремонтні роботи в будівлі складу імунобіологічних препаратів, за індивідуальним проектом побудовано холодову камеру, розпочато будівництво бактеріологічної лабораторії, проведено ремонт в приміщеннях санітарно-гігієнічної лабораторії, яка оснащується сучасним обладнанням.

Профільна кадрова підготовка. Не дивлячись на вимушену міграцію через наближення до столиці військових бойових дій та небезпеку, вдалось зберегти кваліфіковані кадри, які продовжують виконувати завдання у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, моніторинг за циркуляцією збудників інфекційних хвороб, соціально - гігієнічний моніторинг за фізичними та хімічними показниками та інші функції, завдання.

В умовах пандемії SARS-CoV-2, активних військових дій відбувався активний пошук ефективних форм навчання. Семінари, конференції, тренінги в форматі «онлайн», за змішаною формою (онлайн та оффлайн) виявились найбільш прийнятними та доступними для фахівців, які, в рамках здійснення безперервного професійного навчання, намагаються підтримувати професійний розвиток, набувати нових знань.

Також в ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» було організовано проходження інтернатури для лікарів - інтернів. На базі стажування Центру успішно пройшли підготовку лікарі - інтерни за спеціальністю «епідеміологія», за спеціальністю «лабораторні діагностика» готуються лікарі - інтерни першого та другого року інтернатури.

Організаційно-методична діяльність. З метою виконання повноважень з питань імунопрофілактики та боротьби зі стійкістю до протимікробних препаратів, створено відділ імунопрофілактики та відділення антимікробної резистентності, які вже активно розпочали свою роботу.

Лабораторна діагностика. Якість досліджень, що проводяться в лабораторіях ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» з діагностичною, моніторинговою та контрольною метою підтверджується результатами внутрішньої та зовнішньої оцінки, міжлабораторних порівнянь.

Вірусологічна та паразитологічна лабораторії відділу дослідження біологічних факторів Центру пройшли акредитацію Національним агентством з акредитації України на відповідність вимогам ДСТУ ISO 15189:2015 МЕДИЧНІ ЛАБОРАТОРІЇ. Вимоги до якості та компетентності, що засвідчено атестатом про акредитацію.

Проведена профілактично-просвітницька діяльність ДУ "КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ" спрямована на підвищення обізнаності громадськості, фахівців профільних закладів щодо ризиків для життя та здоров'я людини інфекційних та неінфекційних хвороб, попередження та профілактики їх виникнення та розповсюдження.

Інформаційно-аналітична діяльність. Запорукою успішної організації та проведення заходів із захисту населення від інфекційних хвороб, попередження та профілактики неінфекційних захворювань, особливо в умовах військового стану в державі, є тісна співпраця з органами місцевого самоврядування, департаментами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), установами, підприємствами, організаціями, іншими суб'єктами господарювання столиці, які вчасно інформуються Центром про результати аналізу інфекційної захворюваності, лабораторного моніторингу в м.Києві, одночасно отримують пропозиції щодо покращення санітарно-епідемічної ситуації в столиці.

В рамках проведення науково-практичної, випробувально-дослідницької діяльності, за честь для фахівців Центру було представити результати своєї роботи

на Міжнародному симпозіумі зі зменшення біологічної загрози (IBTRS 2022), що проводився онлайн в рамках Програми зменшення біологічної загрози (BTRP).

Не залишено без уваги старання, вміння, досвід спеціалістів Центру, який протягом вказаного періоду отримав пропозиції та є залученим до участі у міжнародних проектах в рамках проведення епідеміологічного нагляду за поліомієлітом, SARS-CoV-2, холерою, грипом.

Як бачимо, на сьогодні в системи громадського здоров'я м.Києва ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» займає гідне місце.

Навіть в таких суворих умовах сьогодення не можна допустити найменшого послаблення системи громадського здоров'я, яка вже на сьогодні виправдала свою дієвість та ефективність.

Попри те, що військові дії в Україні ще тривають, ми віримо в нашу ПЕРЕМОГУ! Ми вже мріємо про незалежну, сильну державу, яку відбудуємо, піднімемо з руїн, що залишає після себе ворог.

Мінливість збудників, досконалість шляхів передачі, сприйнятливість людського організму до патогену, масштабність розповсюдження хвороб людини знаходяться під впливом нестабільних факторів природного та антропогенного походження. Не дивлячись на те, що давно відомі етіологія, патогенез, напрацьовані заходи з профілактики хвороб людства, проте, теперішні події вносять свої корективи, прогнози щодо інфекційної та неінфекційної захворюваності не є сприятливими.

Це спонукає фахівців ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» бути ще більш кмітливішими, винахідливішими, наполегливішими, ставитись до роботи ще більш ретельніше.

Висновки. В період лютий 2022 р. – серпень 2023 р. ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ» виконував свої повноваження у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя на території м.Києва.

Створення сприятливих умов для зміцнення та збереження здоров'я людей в сучасній, прогресивній, інтелектуально розвиненій державі, право бути якою зараз виборює Україна, неможливе без підтримки системи громадського здоров'я.

Вже зараз зрозуміло, що післявоєнна відбудова Україні стане справою усього цивілізованого світу. Тому, в цей період, на нашу думку, буде важливо спрямувати зусилля за такими напрямками :

- удосконалення шляхів зменшення впливу ризиків зростання інфекційної та неінфекційної захворюваності;
- фокусування організаційно-методичної, інформаційно-аналітичної, профілактично-просвітницької діяльності Центру на підвищенні епіднастороги до ситуації з хвороб людини;
- удосконалення методів і засобів специфічної та неспецифічної профілактики інфекційних та неінфекційних хвороб людини, в т.ч. керованих засобами імунопрофілактики, нагляду щодо антибіотикорезистентності, шляхом впровадження передового світового досвіду, втілення корисних інновацій у сфері громадського здоров'я, сучасного правового, нормативно-директивного забезпечення, підвищення рівня кваліфікації фахівців, пропагування здорового способу життя.